

Matajur

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

Lit. 25. — VIDEM, 1. - 15. DECEMBRA 1954. Leto V. — Štev. 100

UREDNIŠTVO in UPRAVA via Mazzini, 10 - Videm-Udine

Naročnina: letna 500.— lir, 6 mesečna 300.— lir.

Še o beneških Slovencih

Pod okriljem take avtoritete kot je de Castro — avtoritete, ki je bila tokrat v resnici slabo uporabljena, tako od strani prof. de Castra, kot od strani tistega, ki se skuša z njo okoristiti — se povrača k argumentu, ki ga navajamo v naslovu, tudi prof. D'Aronco, znan proučevatelj furlanskega avtonomističnega gibanja. Tega argumenta se dotakne mimogrede v nekem članku, ki ga je objavil »Il Gazzettino« na videmski strani dne 17. novembra.

Kot nalašč se je to pripetilo nekemu avtonomistu, oziroma človeku, ki se izjavlja kot tak. Kaj pravijo k temu furlanski avtonomisti, kadar čitajo v nekaj vrstah toliko netočnosti z zgodovinskega, logičnega in pravnega stališča, toliko žalitev demokracije in njenih principov?

Pa pojdemo po vrsti. Za nekega furlanskega literata, ki se ne obotavlja zagovarjati celo jezikovno avtonomijo furlanske govorice, kot argument, ki govori v prid avtonomije furlanske dežele, je vsekakor preveč debela, če ignorira da že stoletja živi v Furlaniji tudi nekaj desetstisočev Slovencev. To nikakor ne govori v prid njegove samozvane kulture, ki očitno ne pozna nekaterih zgodovinskih dejstev, ki so tukaj v Furlaniji znani tudi najbolj preprostem in nevednemu prebivalcu, če ni prav popolnoma nepismen.

Očitno ta gospod niti ne opazi, da žali istocasno zgodovino in logiko. Pa pojdemo dalje. Italijanska ustava v svojem šestem členu jamči zaščito jezikovnih manjšin. Kaj to pomeni? Po našem skromnem mnenju — in žal nam je, da nek profesor, ki bi hotel, da se ga ceni kot izvedenca v obdem pravu, ignorira nek princip, ki je potrjen v ustavi — princip pravice jezikovnih manjšin ki se uvršča med vrste človeške osebnosti. Pravice človeka namreč niso popolne, če niso dopolnjene s svobodo glede jezika, šole in kulture.

Toda prof. D'Aronco ne ignorira samo temeljne zakone države — žalilobg tudi mnoge druge, ki bi jih morali priznavati in upoštevati kažejo, da jih popolnoma ignorirajo —; za literata, ki se bavi samo mimogrede s pravom, je stvar še nekako razumljiva, tudi če je sama po sebi obsojna vredna. On pa ne ve niti kakšno funkcijo ima jezik kot orodje za prosvetni dvig, kot neobhodno sredstvo za formiranje človeka, ki naj bo človek, to je člen v verigi človečanske solidarnosti; ignorira celo tiste temeljne osnove, ki opredeljujejo in podpirajo teorijo o avtonomiji furlanske govorice, kot jezika latinškega poretka; ignorira odkritja tistega Gianbattista Vico — ki ni rojen niti v Sv. Petru Sloveno, niti v Vidmu, ampak v Neaplju — o pravem bistvu jezika; pri tem ne govorimo o Ascoliju in drugih slavni prof. filologije; prof. D'Aronco ignorira to, kar ve in mora vedeti celo nek srednješolec, ki je marljiv in ki študira. Toda ta nevednost se najbrže ne da ozdraviti; prav nič bi ne koristilo n. pr. če bi jo ministrstvo za šolstvo upoštevalo pri razdeljevanju službenih mest; to je nevednost posebne vrste, ki je naravna posledica domišljije in zakletstva.

Preostaja nam še žalitev demokracije. Uboga demokracija, ki je prisiljena prenašati med tistimi, kateri govorijo v njenem imenu tudi ljudi, ki ji nasprotujejo, ki kršijo njene zakone, ki žrtvujejo njeno bistvo sovraštvo, ali želji po oblasti, oboje pa vedno v stremuški ambiciji.

Uboga demokracija, ki moraš prenašati tako trpinčenje od strani tistega, ki trdi, da govori v imenu ter za ljudsko avtonomijo! Posebno žalostno je, kadar ravna tako nekdo, ki se trudi kako bi nam natvezil svoje načrte in ideje o najboljšem načinu za izdelavo našega deželnega statuta. Ali bi tudi avtonomni statut lahko bil sad razmišljanja nekega prof.

sorja D'Aronco? Ze sama misel, da bi se kaj takega lahko zgodilo, nas navdaja s strahom.

Na našo srečo pa dobro vemo in se zavedamo, da obstajajo tudi demokratje, ki niso demokratje, izvedenci, ki niso izvedenci in zastopniki ljudstva, ki vedo kakšne so želje ljudstva, ki jih je izbralo.

Prav gotovo vsi ti ne bodo profesorji lepostovja, ki so zapustili svojo latinščino in se posvečajo študiju prava in ekonomije s takimi lepimi rezultati, kot smo jih zgoraj navedli. To pa je končno še en vzrok več, da ne izgubimo zaupanje.

Iz razumljivih vzrokov se omejujemo tu na podčrtanje samo enega dela zmotnih razlag, ki jih daje D'Aronco o tem argumentu: nanašamo se namreč na tisti del, ki govori o postopku z jezikovnimi manjšinami. Zdi se namreč, da on obravnava na isti lahek način tudi probleme juridične strukture deželne avtonomije, čeprav je ta stvar precej višja od njegovih sposobnosti.

Toda o tem bomo govorili prihodnjič.

Sami so se razkrinkali

Tu spodaj navajamo prevod pisma — okrožnice, ki je bila pred kratkim poslana vsem krajevnim oblastem, verskim in političnim, od strani nekega misterioznega in samozvanega vodborja za obrambo vere in domovine v Beneški Sloveniji. Prepričani smo, da bi bilo žaljivo za naše ljudstvo, če bi mislili, da je potrebno razlagati, kako in zakaj so se tisti krog, ki želijo ostati anonimni, zganili, da bi v nekaj pičlih vrstah nakopili toliko laži in žalivk.

Ce bomo tukaj napravili vsaj kratek komentar, bomo napravili to v cilju, da obvestimo tiste gospode, da je na tej strani demarkacijske črte med poštenjaki in lopovi, se pravi na tej strani, ki je nasprotna sovrašnemu sektaštvu umetno gojenemu sovraštvu, nestrpnosti in zlobe, da je na tej strani še vedno čuječa težnja po resnici, poštenosti (zlasti intelektualne, ker imamo toliko poguma, da prevzamemo odgovornost za naše prepiranje) in pristavimo po demokraciji, katera očitno ni poznana na domu omenjenih gospodov.

Opozarjamo jih tudi, da skrivanje za anonimnostjo ne zakrije vedno, ali vsaj ne za dolgo, to njihovo novo lopovščino.

Ko smo to povedali, bi lahko brez nadaljnega ponatisnili omenjeni dokument. Toda še en pomislek imamo in moramo takoj povedati kakšen je. Vse krajevne oblasti, kot smo že zgoraj omenili, so prejele omenjeno okrožnico.

Kaj pa sedaj? Kaj neki mislijo na odgovornih mestih? Kaj je vzrok, da tam molčijo? Ali se vlada v Italiji po zakonih, ali pa obstaja kakšno področje, kjer prevladuje tolovaški duh in morajo oblasti brez moči prisostvovati njegovemu delovanju?

To vprašanje je na naših ustih iz dreva v dan. Ali nima notranje ministrstvo prav ničesar pripomniti k takemu stanju?

Posebni statut za koroške Slovence

Po izjavi, ki jo je dal dunajskemu listu »Die Presse« dr. Aleš Bebler, jugoslovanski državni podtajnik za zunanje zadeve, želi Jugoslavija, da Avstrija pri pogajanjih za mirovno pogodbo sprejme za koroške Slovence približno takšen posebni statut, kakor ga je sprejela Italija za Slovence na Tržaškem; koroški Slovenci, ki se v povojnem času v gospodarskem pogledu sicer precej gibljejo, so na kulturnem področju, zlasti glede šol, zelo zapostavljeni.

Furlanska folklorna pevska skupina bo gostovala v Ljubljani

Zvedelo se je, da bo v mesecu decembru furlanska folklorna pevska skupina nastopila v Ljubljani in drugih mestih Slovenije. Pričakuje se, da bodo Slovenci obisk v kratkem vrnili. Za ta nastop se zelo zanimajo furlanski kulturniki, saj bo to prvi kulturni stik med tema dvema sosednjima narodoma. Ta stik bo velikega pomena tudi zato, ker bo mnogo pripomogel k vsestranskemu prijateljskemu sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo.

Denarne pošiljke iz tujine v Italijo

Po nalogu ministra za pošto je od 1. novembra dalje zopet možno poslati denar iz tujine v Italijo po poštni nakaznici. Za zdaj velja to za denarne nakaznice iz Francije in Švice.

Izjave Saragata, Martina in Coste za sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo

»Italijanska socialdemokratska stranka je vedno sodila, da je treba sporazumno rešiti tržaško vprašanje«, je izjavil posebnemu dopisniku »Politike« podpredsednik vlade Giuseppe Saragat. »Mi lojalno sprejemamo osnovo, na kateri je bil dosežen sporazum, v prepričanju, da bo odstranili vse vzroke nasprotij med našima dvema narodoma, katerih interesi si niso nikdar nasprotni.«

Saragat je nadalje izrazil željo po izboljšanju kulturnih in gospodarskih stikov med Italijo in Jugoslavijo.

Nadalje je Saragat izrazil željo, naj bi se jugoslovanska demokracija utrdila in še bolj okrepla svoje stike s Socialistično internacionalo. Ob koncu je poudaril, da bo italijanska socialdemokratska stranka podvzela pobudo za okrepitev stikov z jugoslovanskim socialističnim gibanjem.

Italijanski zunanji minister pa je dal

intervju nekemu beograjskemu listu. V svoji izjavi je poudaril, da podvzemata italijanska in jugoslovanska vlada vse ukrepe za rešitev vprašanj, glede katerih predvideva londonski sporazum neposredna pogajanja med obema državama. Poudaril je tudi, da bo te dni odpotovala v Beograd italijanska trgovinska delegacija.

»Če upoštevamo predloge voditeljev obeh držav — je dejal Martino — potem je očitno, da se nam lahko zdi razvoj odnosov med Rimom in Beogradom zadovoljiv v okviru čedalje plodnejšega sodelovanja.« Nato je zunanji minister dejal, da bo mogoče storiti ponoven korak naprej, ko bodočasne komisije ugodno opravile svoje delo. Izrazil je tudi naklonjenost proučevanju vseh možnosti in pogojev za izmenjavo informacij in za pogostejše medsebojne obiske in sestanke.

Tudi minister za zunanjo trgovino Mario Martinelli je izjavil dopisniku »Borbe«, da se lahko prične nova doba v trgovinskih odnosih med Italijo in Jugoslavijo in v ustvarjanju splošnega gospodarskega sodelovanja med obema državama. Ob zaključku pa je poudaril komplementarnost gospodarstva obeh držav.

Predsednik zveze italijanskih industrijcev dr. Costa pa je izjavil dopisniku Tanjuga, da italijanski industrijski krogi z velikim zanimanjem pričakujejo bližnji začetek trgovinskih pogajanj in sklenitev novega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Med drugim je dr. Costa še izjavil, da bi Italija lahko izvažala v Jugoslavijo predvsem tekstilno blago, industrijsko opremo ter avtomobile in traktorje.

Andrej Višinski umri

Dne 22. novembra je umrl v New Yorku sovjetski delegat pri ONU in namestnik sovjetskega zunanjega ministra Andrej Višinski zaradi srčne kapli. Bil je ravno namenjen k ONU, kjer je hotel poslušati napovedani govor francoskega ministrskega predsednika, pa se je na pločniku pred hišo zgrudil in kmalu nato umrl.

Truplo pokojnega Višinskega so prepeljali z avionom v Moskvo, kjer so ga tudi slovesno pokopali.

Sovjetska vlada je začasno imenovala za naslednika Višinskega Jakoba Malika.

Na Švedskem najvišje plače

Združenje švicarskih graditeljev strojev in metalurških industrijcev je v nekem svojem poročilu ugotovilo, da so švedski delavci najboljše plačani na uro v Evropi. Nato pridejo švicarski delavci. Specializirani delavci prejema na Švedskem 23% višjo plačo kakor v Švici; v Franciji je plača teh delavcev 8% nižja kakor v Švici, v Belgiji 18%, v Nemčiji 33% in na Holandskem 39%. Ako vzamemo plače polkvalificiranih delavcev v Švici za podlago, potem velja za to vrsto delavcev naslednja primerjava: na Švedskem prejema ti delavci 27% več kakor v Švici, v Franciji 6% manj, v Belgiji 20%, v Nemčiji 29% in na Holandskem 36% manj.

Povprečno prejme švicarski delavec 279 stotink (rapnov), to je 2,79 švicarskega franka (1 švicarski frank velja okoli 148 lir). V lirah bi to zneslo okoli 413 lir. V Združenih ameriških državah znaša povprečna plača delavca 1,81 dolarja, se pravi 7,66 švicarskega franka in okoli 1.234 lir na uro.

REPUBLIKA ŠCITI S POSEBNIMI PREDPISI JEZIKOVNE MANJSINE.

Člen 6. Ustave italijanske Republike.

LA REPUBBLICA TUTELA CON APPOSITE NORME LE MINORANZE LINGUISTICHE.

Art. 6 della Costituzione della Repubblica Italiana.

nem kraju Trčmunu pri Sovodnjah monsignor Ivan Trinko, ki je bil več kot 40 let profesor v nadškofjskem semenišču v Vidmu.

Dne 30. junija — štiri dni pozneje — je duhovščina iz beneške doline organizirala pogreb, ki, kot je vsem znano, je bil spremenjen v prostaško slovensko-komunistično manifestacijo.

Med obredom se je dogodilo celo, da so prinesli v cerkev vence s trakovi jugoslovanske zastave z rdečo zvezdo.

Ta pogreb je bil najbolj jasen dokaz tega, kar misli del duhovščine v Nadiški dolini in pravično priznanje delovanju kot ga je vršil pokojni, ki si je nadel naziv »Zamejska (to stran meje). Najvišje pokrajinske oblasti, cerkvene in politične so se povzpele... peš prav do Trčmunu, da bi izkazale čast pokojniku.

Prebivalstvo Nadiške doline pa je ostalo doma, kjer je opravljalo svoje vsakodnevno delo.

Zakaj naši ljudje niso prišli, da bi izkazali zadnji pozdrav monsignorju Trinku?

Zato ker, kot pokrajinski svetnik ni storil ničesar za svoje rojstne doline in je kot vzgojitelj pokvaril svoje najljubše učence. Dokazi za to so navedeni na priloženem listu.

Sodba, ki jo ima naše ljudstvo o monsignorju Trinku je naslednja: »Bilo bi za vero in za domovino boljše, če bi se on ne rodil.«

Bog naj bo milostljiv njegovi duši in naj ponovno pripelje na pravo pot naše duhovnike v interesu vere in za mir med našim prebivalstvom.

Cerkvena in civilne oblasti bi se morale zavedati težkega verskega in političnega položaja, ki nastaja v naših dolinah in bi morala energično ter takoj intervenirati, da bi preprečile protiverskim in protidržavnim tokovom, da bi se uveljavili v naših zdravih dolinah.

Ne bomo objavili tudi prevoda tistega lista, ki je bil priložen k zgoraj navedeni okrožnici.

Vzrok za tako opustitev lahko takoj navedemo: omenjena priloga vsebuje obtožbe, obrekovanja in žalitve na račun večje skupine slovenskih duhovnikov (kar vse spada pod kazenski zakonik).

Te obtožbe so nazivane v takem nizkem in prostaskem duhu, da niso primerne za objavo v našem listu, ki je sicer skromno, toda pošteno glasilo beneških Slovencev.

To je važna točka in čas bi bil, da bi se o tem enkrat le razjasnili.

Kdor si domišlja, da bo pod krinko »vere in domovine« obnovil v naši deželi neke vrste ozračja, ki smrdi več kilometrov daleč po fašizmu, se temeljito moti: dejanja bi mu dala, morda mnogo prej, kot pričakuje, odločno zanikalen odgovor.

Pismo, ki ga navajamo, je naslednje vsebine:

Il 26 giugno è morto nella natia Ter cimonte di Savogna Mons. Giovanni Trincio per oltre 40 anni insegnante al Seminario Arcivescovile di Udine.

Il 30 giugno — dopo 4 giorni — organizzati dal clero delle Valli — si sono svolti i funerali che — come a tutti è noto — sono stati trasformati in un volgare comizio slavo - comunista.

Durante la cerimonia si è permesso l'ingresso in chiesa di corone con nastri dai colori della bandiera jugoslava portanti stelle rosse.

Questi funerali sono stati la più chiara dimostrazione dei sentimenti di parte del clero delle nostre Valli ed il giusto riconoscimento dell'opera svolta dal Defunto che amava chiamarsi »zamejska« (dal di qua del confine). — Le maggiori autorità provinciali — religiose e politiche — sono salite... a piedi sino a Ter cimonte per rendere omaggio allo scomparso.

La popolazione delle Valli, invece, è rimasta assente intenta alle sue normali occupazioni a casa sua.

Perchè la nostra gente non è corsa a rendere l'estremo saluto a Mons. Trincio? Perchè, come consigliere provinciale, non ha fatto nulla per le sue valli e come educatore ha rovinato i suoi allievi prediletti. — Le prove sono riportate nel foglio allegato.

Il giudizio che la nostra gente ha di Mons. Trincio è questo: »Sarebbe stato meglio per la religione e per la Patria che Egli non fosse nato!«

Iddio abbia misericordia dell'anima Sua e riconduca sulla buona strada i nostri sacerdoti nell'interesse della Fede e per la tranquillità delle nostre popolazioni.

Le autorità ecclesiastiche e civili si rendano conto della grave situazione religiosa e politica che sta creandosi nelle nostre Valli e intervengano energicamente e subito per impedire che correnti antireligiose e antinazionali abbiano ad afferinarsi nelle nostre sane vallate.

V prevodu se glasi:

Dne 26. junija je umrl v svojem rojst-

DREKA

Razdelitu sjerka

Prejšnji tjeđan so oblasti poslae u Dreko dva kamjona sjerka u klasju, de bi se ga med potrebnimi družinami razdjejlo. Tisto rjeđ zlo komentjerajo ljudje iz drugih kamunou, posebno tisti iz grmiškega kamuna. Pravijo: »Mi njesmo nevošeljivi, če so oblasti razdelile sjerak ubogim dreškim kmetom. Dobro bi bluó, de bi jim ga dal še tkáj. Toda, takuó kot so potrebni tisti iz Dreškega so potrebni tud na Srednjem, u Grmeku, u Sovodnjah an Podbonecu.« Pousod u telih krajah so imjel ljetos slabo ljetino. Tuča, daž an mraz je ves pardjelek uniču, takuó, de tisti ubogi ljudje ne vjeđo kakuó naj bi preživjeli ljetosnjo zimo.

Prú bi bluó, de bi tud tistim vasem pomagaj, drugač ljudje boju ostal brez pulente. Druga ljeta so paršili do nje, ker so pardjelali kostanj an ga potlé zamjenjal s sjerkom dol po Laškem. Ljetos še tistega njeso pardjelali.

Troštamo se, de se boju oblasti usmille useh naših ubogih ljudi, ne glede ali so ali njeso iz Dreke.

ZACASNA PREKINITU OBMEJNEGA BLOKA

Pred nedaunim so zaprli obmejni blok skuoz katjeri so kmetje iz našega kamuna hodil svojo zemljo obdjejlovat na jugoslovansko stran. Ta obmejni blok bo ostú zaprt do aprila mjesca prihodnjega ljeta.

SREDNJE

Emigranti se vraćajo

Nobedan kamun njema tarkaj ljudi, ki djelajo u belgijskih minjerah, kot jih ima naš kamun. Talé mjesec se jih je puno varnilo damú, de bi par svojih družinah zimo pregnal. Tje mjesca marca se boju spet varnil u Belgijo na djelo. Tajšno je življenje naših ljudi. Duó če prit do soudu za svojo družino uzdaržat muora po svjetu hodit an tuó je za usakega človeka iz Srednjega. Tega bi se muorla autoritat zavjedat an zatuó ne bi smjel stórti našim ljudem plaćat taše. Ljudje, ki muorajo deleć po svjetu hodit na djelo za kruh zaslužít an reskjerat življenje bi muorli bit popounoma oproščeni plaćavanja tas.

PRAPROTNO

Uprašanje obmejnega prometa

Tale tjeđan boju taljanska an jugoslovanska komisjon u Vidme razpravljaje gor mez obmejni promet med bluó Cono A an Cono B na Tržaškem. Tale novica je zbudila veliko zanimanje med našimi ljudmi, ki živijo blizu italijansko-jugoslovanske meje. Venópart ljudi našega kamuna ima svoja posestva na jugoslovanski strani an ker nje bluó do sadá še urejeno uprašanje obmejnega prometa par nas, jih je dosti, ki muorajo tarpjet. Zatuó naj komisije, ki so ble klicane za uredit tisto uprašanje, ne pozabijo na naš kamun.

Drugo ljetu boju začel u Oborčah novo šuolo djelat. Za tisto djelo so oblasti nakazale 8 milijonou lir. Pravijo, de boju nardil tud otroški vrtec. Tuó je use dobro, saj smo usegá tega potrebni. A oblasti bi ne smjele pozabiti, de u Oborčah so ljudje usi Slovenji an de bi se muorlo zatuó u slovenskem jeziku učít naše otroke.

REZIJA

Preteklo soboto so pripeljali u Osojane truplo domačega vojaka-alpinca Foladore Antonio, rojenega leta 1921, ki se je leta 1942 potopil z ladjo »Gallea«, ko se je vraćal u Italijo iz Grčije. Truplo so pripeljali iz Barija, kjer je bil 12 let pokopan na vojaškem pokopališču. Pogreba so se udeležile use lokalne civilne in vojaške oblasti in množica domaćinov.

TIPANA

Tu našim kumunu na bi tjela koventati banka

Na velika škoda to je, k' tu našim kumunu ve njemamo majedne banke, kamor bi naši judje vlagali njih soute an jih, kar no majó bizunju, uzeli na posodo. Za usak banćni afar, naši judje no se muorajo obarniti tu Neme ali tu Cento, ki so oddaljeni od našega kamuna tri dobre ure hodá.

Pred ljetu so pravili, k' no óe horé lošti tu Tipani no banko, ma zát te souse spadlo tu tishino an to nje već čuti o nje. Zatuó to bi ne bo maí, k' kak naših reprezentantnih mož o se interesé, saj in fin, k' to more tuó otenjiti, to óe souse servijati za komoditat naših judi an za dati importanco Tipani, k' to je sredi-

šće dnehá kumuna, k' o má 3000 judi. So družji centri zlo manjši koj Tipana, k' no majó souse njih komoditati: banko, farmaćijo, nodarja, avokate an komerćjaliste. Usegá teha par nas to nje an za usako malo rjeđ mamó se obarniti dóu. Farjóu ran tej bal bi ne bli kapani sami se óre postaviti no tako rjeđ. A to nje tuó na velika škoda za ekonomski žvlup naših usi?

NO ÓE ZACETI DJALATI CJESTO HARNAHTA - VIKORSÁ?

Buohvje, a to je tuó rjes ali no koj oku nas honijo. Cjesta Karnahtha-Viskorsá! Ljeta an ljeta ve jo čakamo, ljeta an ljeta no jo nam obećuvajo. Pred dnevi dan videmski pohlaúar e parnesu novitat, k' no óe jo začeti djelatí druho ljetu. A to má mu vjeruati? Za anjelé mamó živiti s to šperančo, saj počaso, počaso to má souse priti dan bot za simpri.

Ma to bi tjelo beti dobro, k' naše kumunske autoritati no ta na željezo toućta fin k' e horak, zak' to zna priti, k' videmske autoritati no obećo uzabita. To njema se uštufati fin k' obeća na ne bó izpounjena. Karnahtha na má veliko bizunje to cjeste, ne kuj zavoj teha, k' bi tjeli hoditi majši z bicikletom, ma predusem zavoj teha, k' na bi tjela henjati kalvarja kar mamó kaceha martveha za nesti tu semetjerih tu Viskorsó. Za te, k' no ne vjeđo, óemó povjedati, k' tu Karnahthi dnehá martveha to má nesti tu semetjerih pod no stože, skuozdre no kozjo pot douhá no dobro pou ure hodá. An dvje uóde to má preskoćiti, k' kar té dež to má se pred njemi zuti, se ovihnití barese do koljena an se nohe umiti. Ta ljetu to še hre, ma ta zime, kar te mraz, na je rjeđ težka. K' ne mejta videmski pohlaúarji djelatí te vite usaki bot, k' no majó jeti majši, na be tjela beti suhúrnno prazna cjerku. Parfin Candulin, k' to je dan »dobare krištjan, o bi tou džertati cjerku. Ma nahajmo tele reći, zak' óe né na óe priti maso douhá. Sperajmo, k' obeća na deventé na rjeđ rjesna, salvo, ki to ne bodi na obeća zak' no naše ženice spek votajta »križ ta na križ«.

NEME

Tej usako ljetu, na dan sv. Lucije na óe beti tu Vizontu velika segra. Ta dan na óe beti spjeta še na majša za te bohe judi, k' so pred 11 ljeti fašisti ustrjellili tu naši usi an tu Černeji. An tej, k' to je rjes, sv. Lucija na nam nahorá strašni dan 13. decembra 1943., kar so nacifašisti parvi bot stopnili ta na našo zemjo.

SV. PETER SLOVENOV

Daukopláčevalci kumrajo

U tjeđ dneh bo kamunski konséj pregledu elenku daukopláčevalcu an bo doleću nove tarife za plaćavanje fogatika (družinski davek) za ljetu 1955. Ker so do sadá še usako ljetu dauke povjšal, so naši ljudi zlo u skarbeh zavoj teha. Ljetos je bla zlo slaba ljetina, naj bo na puoju, sadounjaku al ronku. Posjerode

CEDAD

Za izbuojsanje naše ekonomije

Odkar je bla zčertana nova meja med Italijo an Jugoslavijo je mjesto Cedad popounoma martvo. Nié već ne parhajaio ljudje iz Kobariškega an Bouškega na óedajski targ an tud naši kmetje ne nosijo već prodajat svojih pardjelku u tiste kraje. Uržuh tega je biu sevjeđa hiter padec gospodarstva an već kot kak targouc ali óstjer je muoru zaprjet svojo trgovino ali óstarijo. Slabe relacijoni njeso dopuščale, de bi paršilo usaj do majhne izbuojsave tistega uprašanja.

Sadá je rješeno tržaško uprašanje an zavoj tega se bo tud za nas dosti izbuojsalo. Tisti, ki so do donás bli naspruotni, de bi paršile za kraje par kunfinu kajšne olajšave, so spoznal, de je nujno potrebno odprjet komerćio u tjeđ krajih, kakor je tuó urejeno ob drugih konfinih kot na primer na avstrijskem, švicarskem an francoskem. Na švicarskem, francoskem an avstrijskem kunfinu je

slabo an zatuó ljudje ne vjeđo s čem se boju preživil óez zimo. Povarh tega se pa óuje pravít, de boju še dauke povjšal. Kaj z nami? Vjemo, de je kamun Sv. Peter pasiven u svoji bilanci, a zakí ne zapros govorno za pomuoć. Mi na usako vižo ne moremo pomagat, de bi se poglhalala bilanca. Ljetos, ki smo bli tarkaj zadani zavoj slabe ljetine, bi bli potrebni pomoći, ne pa, de bi nam še povjšal dauke.

NOVA AUTOBUSNA LINIJA SV. PETER-VIDEM

Podjetje Ferrari iz Cedada je na novo postavilo autobusno linijo Sv. Peter-Videm. Ta linija je zlo importantna, ker gre autobus skuoz Orsarijo, Buttrio an Pradamano. Vozni red je tale: Odhod iz Sv. Petra ob 9,10 uri. Autobus vozi tud ob nedejeh.

GRMEK

Noviči

U soboto 27. novembra so imjel u Hostnah noviče. Óženu se je Dreščak Franc - Studicjeu po domaće an Tomažetić Rozina iz Debenjaka. Mlademu paru želimo srečo an veseje u njegovem skupnem življenju.

FOJDA

Lažno pričanje jo je spravilo u paražon

Kar je biu pred dnevi u Cedadu nek proces je paršila na preturo tud 59 ljetna Vižja Petrić iz Fojde, kot pričá. Med procesom pa se je izkazalo, de je Petrićeva lažno pričala an zatuó jo je pretor dr. Zuccarello kar sobit na preturi dau

BRDO

Zakuó mamó dirit mjeti škuole tu našim jeziku

Pred dnevi e paršou dan Lah tu Brdo, dan mlad an zlo sempatik človek. To má beti bi dan študent od jezike, zak e se zlo interesuou za usako besjedo, k' so naši domaćini spregovorili. An zát é móu dan velik libren anu e je ta nanj pisu. Nekateri so mu se smejali, zak' so kudali, k' naš jezik u njema majedne importance an kar e Lah tuó vidu e jim povjedu, k' to nje kuó se smejati, zak' naš jezik u je zlo important an ž njim to more škuazej pou sveta oledati. Dan človek iz naših krajeu u more brez interpreta se stórti kapití tu Kobaride, tu Klagenfurtu, tu Ljubljani, tu Pragi na Češkem, tu Rusiji, tu Poloniji an ne vjemó šnje tu kaj krajih. An tuó te rjes, zak' kar so bli naši sudadji tu Rusiji an tu Jugoslaviji, su škuazej souse djelali interpret. Zatuó to nje kuó se smejati našemu jeziku, saj ve vidimo kako no se interesuajo zanj Taljani sami.

Koj to je na škoda velika, k' no ne uće naših otrok tu škuoli po slovejsko. Bal

aretjerat. Bla je sobit štrafana na 4 mjesce paražona. Zaprli so jo u óedajške paražone.

Star slovenski pregovor pravi: »Kaduó drugim jamo kopa, sam vanjo pada.« Vidli smo, de je ta pregovor resnićen. En drug pregovor pravi tud, de se krivo pričanje nimar odkrije, óe ne prej, pa óez sedem ljet. Tuó naj bo u svarilo an učilo tistim, ki imajo navado lagát an drugim jamo kopat z lažnim pričanjem na preturah an na tribunajah. Žalostno je, da ima dosti naših judi tisto gardo navado an dostikrat je kašen po nedoužnim štrafan pru zavoj lažnih prič.

PODBONESEC

Odpustil boju z djela 30 djelucu

Čuli smo pravít, de s 1. decembrom boju odpustil iz djela 30 djelucu, ki djelajo pod dito C.I.S.A. cjesto, ki bo vezala Arbeć s Črnim vrhom. U našim kamunu zlo komentjerajo postopek tiste dite. »Komaj je začelo djelo, že nas opuščajo iz njega« pravijo djeluci. Za naše ljudi ni zaslužka u naših dolinah. Óe se óejó preživjet muorajo iti s trebuhom za kruhom u Belgijo, Francijo ali u kajšno drugo daželo. Ká, al bi ne imú naš kamunski konséj za spreguarit kajšno besjedo gor óez tuó. Sindik bi muoru iti h preturu sobit an povje'at, de tisti 30 djelucu, ki sadá boju odpušćeni, ne boju mjel s čim se preživít óez zimo.

MARSINSKA CJESTA

Usi tisti, ki poznajo an ki vjeđo kje je naša vas višno pravijo, de smo ubogi ljudje, ker živimo visokó u brjeju, da

SV. LENART SLOVENOV

Cjestna nesreća

Dne 14. novembra se je na cjesti par Vodopivcu pod Grmekom zgodila zlo huda cjestna nesreća par katjeri je zgbu življenje 24 ljetni Černota Glovania iz Kozice, njegou vašćan Karlić Vincenc, star 22 ljet, pa se je zlomu čamparno nogó duakrat. Černota je vozu svoj moćekel na katjerem je sećeu se mlati Karlić. Na ovinku par Vodopivcu je kar naenkrat zagleru pred sabo kamjonćin, ki ga je vozu Jožef Špekona iz Podboneca. Trčila sta skupaj an se še ne vje óigava je pravzaprav kriuda. Černota je ostá na mjestu martu. Tale žalostni dogodek se je raznesu ku blisk po cjeli Slovenščini, saj je biu mladi puob posjerode poznat, kot pošćen človek an par usjek parljubljen. Ponesrećenega Karlića so sobit odpejal u óedajski špitau, kjer se bo muoru zdravít dougo časa. Mu želimo, de bi hitro ozdravu an se varnu med nami Družini Černoti pa izrekamo naše sožalje.

imamo dosti težau par djelu an povarhu tega smo tud brez cjeste. Óe 80 ljet nam djelajo cjesto, a še nje bla konćana. Ljeta 1948, glich pred votacijoni, so autoritat pošjale nekaj soudu, de bi začel tisto djelo. An rjes so bli začel, a kadar so prešle votacijoni so pustil djelo na pu. Ljeta 1954 so pošjal še nekaj soudu an so prekopal še nekaj metru cjeste. Sadá je paršilo še tri milijone lir. Óh, še kaj časa bo trjeba čakati prej ku pridemo s cjesto do Marsina. Sadá tisti djeluci, ki djelajo na tisti cjesti, dobivajo 500 lir za 8 ur djela. Tajšna plaća je zarjes majhna, de bi človek mogu živjet, a Marsinćani djelajo useđno zvestuó, ker vjeđo, de djelajo za sebe.

Troštamo se, de kadar boju konćal s tistimi tri milijoni lir, boju pošjal še druge soude. Saj, óe napravimo račun kulku soudu smo muorli mi dat za dauke, bi lahko nardil deset cjest, zatuó govorno, óe nam da kajšno liro, ne nardí družga, de nam povarne malo tistega, ki je iz naših gajuf uzéu.

SMRTNA KOSA U ČRNIM VRHU

Nje dougo tega, de nas je za većno zapustiu naš vašćan 71 sjetni Lavrenció Nando. Na njegou pogreb so paršili tud sinovi z družinami, ki djelajo u Belgiji. Renki Nando je biu zaveden Slovenec an zlo dobar an pošćen mož. Prizadeti družini izrekamo naše iskreno sožalje.

OBMEJNI PREHOD NA STUPICI

Čuli smo pravít, de boju u kratkem odprli obmejni prehod na cesti, ki iz naše vasi vodi u Kobarid, tuó je bitu Stupce. Skuoz ta obmejni prehod se bo moglo iti u Jugoslavijo tud s pašaportami. Tale ukrep bo zlo razveseliu naše ljudi.

BJERMA U LANDARJU

U nedejo 5. decembra bo bjerma u Landarju. Bjermovu bo pomoćni škof mons. Cicuttini.

AHTEN

Nou komandant karabinerjeu

Pred dnevi e paršú in servicih tu naš kumun nou komandant od karabinerjeu maršjal Salvatore Alessi, ki bo nadomestovú dosedanjeha brigadirja Giuseppe Izzo, ki je biu trašferit u Tipano. Novi komandant je biu do sadá in servicih u Pontebi.

SMRTNA KOSA

Umria je gospa Evgenija Bearzotti udouva Battistutti, mati kaplana u Stribidu. Ranco so pejali u Palmano, kjer so jo ložli u družinsko grobnico. Gospodu kaplanu an ostalim sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

SEDIGLA

Zavoj kradenja u paražon

Pretekli tjeđan so tu paražni spravili našeha ušćana Kusić Pjerena, star 23 ljet, zatuó k' so mu dokazali, k' e skupaj s Pevaro Ottavio iz Gonarsa kradu u kjeti fameje Vidoni ta u Samardenci. Lumpa sta donesla štjeri bruse sjera an izpustila iz karatela use vino potém, k' sta se ha napila. Kusića inkolpuvajo, k' e ukradu pred časom še no bicikletu nekemu mehaniku tu Nemah. Larena so karabinerji ujeli, kar so prodajali ser pu Vidmu. Anjelé so oba duá zaperti an no čakajo, k' no boju jeli plaćilo za njih nepoštenost.

IVAN TAVČAR

Ni še dolgo tega, ko smo Slovenci praznovali stoletnico rojstva Ivana Tavčarja enega naših najboljših pisateljev. Njegove povesti in romane ljudje zelo radi berejo in nekaj njegovih del poznajo tudi že zunaj slovenske domovine.

Rodil se je 1851. v Poljanah nad Škofjo Loko. To je pod hribi na Gorenjskem, kar se pisatelju pozna tako v njegovem življenju kakor v delu. Zakaj v Tavčarju se ostalo zmeraj nekaj ponosnega, samozavestnega gorenjskega kmeta. Sicer je bil doma v revni kmečki koči, kjer so imeli malo zemlje in je bilo v družini sedem otrok. Imel pa je dva strica duhovnika in ta dva sta poskrbela, da je fant odšel v šole v Ljubljano, od tam v Novo Mesto, nato spet v Ljubljano. Bil je ves čas odličnjak. Po maturi je šel na Dunaj študirat pravo, potlej odslužil vojaščino, postal doktor in stopil v odvetniško pisarno, najprej v Ljubljani, potlej v Kranju in nazadnje spet v Ljubljani, kjer je odprl samostojno advokaturu. Tudi pisal je o pravnih zadevah in jih razlagal ljudstvu. Sicer pa se je zgodaj spustil v javno življenje, kar mu je jemalo veliko časa, tako da je včasih za

gresu sklenili z avstrijsko pomočjo zadušiti. Naslikal je visoko družbo, ki se je ukvarjala z diplomatskimi spletkami in še bolj z zabavami, zraven pa meščanstvo in preprosto ljudstvo.

Tudi sicer se je v svojem pisanju rad spuščal v preteklost. Bil je vzgojen ob romantičnih knjigah in tudi po nagnjenju je bil precej romantik. Zato mu je bilo pri srcu slikanje nekdanjih časov, kamor je lahko postavil močne in strastne značaje in nenavadne usode. Posebno rad se je s svojo domišljijo mudil v časih verskih bojov na slovenskih tleh, ko se je tod širil protestantizem in se spopadal z rimsko cerkvijo. V te čase verske zmede, ki so jo še večale skupine bičarjev, skakačev in podobnih gorečnejev pa tudi sleparjev, segajo povesti »Vita vitae meae« ali »Grajski pisar«, medtem ko je drugod obravnaval tudi kasnejše razmere na slovenski zemlji.

Zgodaj pa se je Tavčar lotil tudi zgodb iz svojih dni. Med najlepše pač sodijo tiste, ki obravnavajo življenje v njegovih domačih krajih. Tako je narisal v knjigi »Med gorami« vrsto dobrih podob domačih ljudi; vzemimo na priliko zgodbo o očetu, ki strada, da izžola svojega sina, in ki prav do zadnjega ne more verjeti, da se gosposki sin ne zmeni zanj. Ali o siromašni Meti, ki ji povodenj odnese skrite prihranke, nazadnje pa jo ubije silva, ki jo Meta v zmedenosti podžaga. Potem o ubogem Gričarjevem Blažetu, ki so mu napravili hudo ženo, ko pa si išče tolažbe pri sočutnem dekletu, zaide revež v še hujši pekel, da ne vidi druge poti, kakor da se obesi. Prav pretresljive so nekatere usode, ki prepo-vedujejo o njih te povesti, in ti preprosti, revni ljudje so tako prisrčno in toplo

naslikani, da jih ne moreš pozabiti. Nekaj podobnega velja za drugo njegovo zbirko »V Zaliki«, kjer si take zgodbe pripovedujejo lovci. Vse so ubrane na osnovno misel, da prinaša ljubezen pogubo.

Dve najboljši svoji knjigi je napisal pod konec svojega življenja. Prav hotel je pokazati, da se še ni izpisal in da ima še marsikaj povedati. Prva je povest »Cvetje v jeseni«. V nji pripoveduje, kakor da bi se bil iz mesta vrnil domov na kmete, živel po zdravi naravi, se udeleževal kmečkega dela iz zabave, celo pretepa, saj gre za sorodnico Meto, ki je v nji zbudil ljubezen. Ravno ko se odloči, da se ž njo poroči, in ji to pove, mu na srcu bolno dekle v naročju umre. Res je, da je kmečko življenje idealiziral, ali to pa velja, da so prizori, ki govorijo o srečanju z ženo, ki se vrača z možem, ki je bil po nedolžnem zaprt, ali o pokopu njenega otročička, ko je bil le zajček za pogrebca, o izletu pod Blegaš in še vrsta takih, najlepše strani v slovenskem slovs-
stvu.

Druga knjiga je »Visoška kronika«, prevedena tudi na italijansko pod naslovom »Streghe e demoni«. To je zgodovinski roman, ki govori o trdem gospodarju z Visokega, ki se je bil vrnil s tridesetletne vojske z vojno blagajno in težko vestjo, ker je zaradi denarja ubil tovariša. Sinu naloži, naj poravnava greh tako, da vzame na dom hčer ubitega. Ali tu doleti siroto obdolžitev, da je čarovnica in treba je trdih preizkušenj, da se izkaže njena nedolžnost. Že samo to delo s celo vrsto preimennih strani daje Tavčarju pravico, da se postavi med najboljše pisatelje, in so Slovenci lahko ponosni, da se je rodil med njimi.

IVAN TAVČAR

dolgo opustil pisateljsko delo. Pisal je v politične časnike, postal buditelj liberalne stranke, deželni in državni poslanec in končno tudi ljubljanski župan.

Kot voditelj slovenskega liberalizma je vneto zagovarjal ideje slovenskega meščanstva. Sam je dolgo zastopal smer slovenskega radikalizma, zraven pa se je bojeval za svobodomiselnost poglobljeno.

Svoje svobodomiselnost poglobljeno je poudarjal v zgodovinskem romanu »Mizza kongreska«. V njem je pokazal Ljubljano v letu 1821, ko se je tu zbral kongres tako imenovane svete zveze, da bi zatrli svobodoljubna gibanja po Evropi, predvsem v Južni Italiji. V Napoliju je bila namreč razglašena ustava, ki so jo na kon-

Zanimivosti o cerkvi sv. Kvirina pri Sv. Petru

Malo pred sv. Petrom stoji ob cesti ena najstarejših cerkva Nadiške doline. To je cerkev sv. Kvirina. O njej pravijo, da stoji na razvalinah poganskega templja, ki je bil posvečen boginji Diani. V bližini so izkopali predmete, ki dokazujejo, da je bil ta kraj že v prazgodovinskih časih naseljen.

Leta 1893 je dr. Marchesetti tu odkril 32 grobov, v katerih je našel posode, podobne tistim, ki so jih našli v grobiščih pri sv. Luciji na Tolminskem. Sledovi napisov, med katerimi so bila odkrita grobišča, pričajo, da je moralo biti tu pri Sv. Kvirinu, točneje na Brdu, med Ažo in Sv. Petrom, prazgodovinsko gradišče, podobno tistim, v katerih so prebivali Karni.

Še starejše človeško prebivališče je bilo vsekakor v Landarski jami. Poznejše prezidave so ondi uničile vse sledove jamskega človeka; le nekoliko jih še hranijo v muzejih, ki nam pričajo, da sta tudi v Landarski jami nekdanj živel jamski medved in človek.

Bilo bi še treba preiskati prazgodovinska »gradišča« pri Sv. Andreju nad Arbecem, na Karkošu, na Stari gori, na Volovjaku, na Kukanju pri Fojdi, na

Križevem robu pri Ahtnu, na Mačij glavi pri Nemah in drugod po Beneški Sloveniji.

O pokopališču pri Sv. Kvirinu sodi Marchesetti, da so tam začeli pokopavati okoli leta 600 pred Kr. in da so pokopavali še do leta 300 po Kr. Iz orodja, ki so ga mrtvim polagali v grobišča sklepajo raziskovalci, da so prebivalci bili ilirskega rodu ali Karni, ki so prebivali ne samo v balkanskih deželah, ampak tudi v Istri, po Benečiji tja do reke Pada in Gardskega jezera.

Jadranski koledar

Te dni je v prodaji *Jadranski koledar za leto 1955*. Koledar je izredno bogato opremljen, okusno izdelan in poln najbolj zanimive vsebine. Poleg zanimivih člankov o življenju Slovencev v Italiji najdemo v koledarju tudi članek in pesmi pokojnega Ivana Trinka, največjega sina Beneške Slovenije. Cena koledarja je 300 lir in ga dobite na našem uradništvu in na sedežu prosvetnega društva »Ivan Trinka« v Vidmu.

kom; hajdi, deklitci moji, barantajmo, vse dam na pol zastonj, le polovico mi boste plačale.

»Igrače in vse lepe stvari bi vam bili pri nas kupili,« odgovori stara hišna Mara, ko krošnjar razklada svoje lepe reči strmečim deklitcem po mizi, »pa morali bi bili priti pred kakimi tedni, zdaj smo žalostni, ne moremo kupovati kratkočasnih reči,« in starka si briše s predprtom solze iz oči. »Imeli smo gospodiča, lepega dečka, kakor angela iz nebes, pa cigani so ga vzeli in duhovnega očeta so pobili, da gotovo umro, preden gospod pridejo iz vojne.«

»Ako morate pa že žalostni biti,« govori prodajavec, gredoč pa je pripovedoval kupčevkam: »Toliko velja to, toliko to; ali tudi v žalosti je treba veselja, zato barantajmo, kupčujmo! Kako, ali bova midva kaj poiskala, stari?« vpraša starega Ožbeta, ki je z vratarjem in hlapiči prišel zraven. »Jaz imam lepe nožiče, oglavnice za sokole.«

»Kar je rajni stari gospod umri, ne lovimo več ptičev; sokolov nimamo, čemu nam bodo glavnice,« odgovori Ožbe. »Kaj imate še?«

»Vse imam; kaj bi pa radi, stari moj?« vpraša krošnjar.

GAETANO PERUSINI:

Rezijanski izseljenci v XVI. stoletju

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

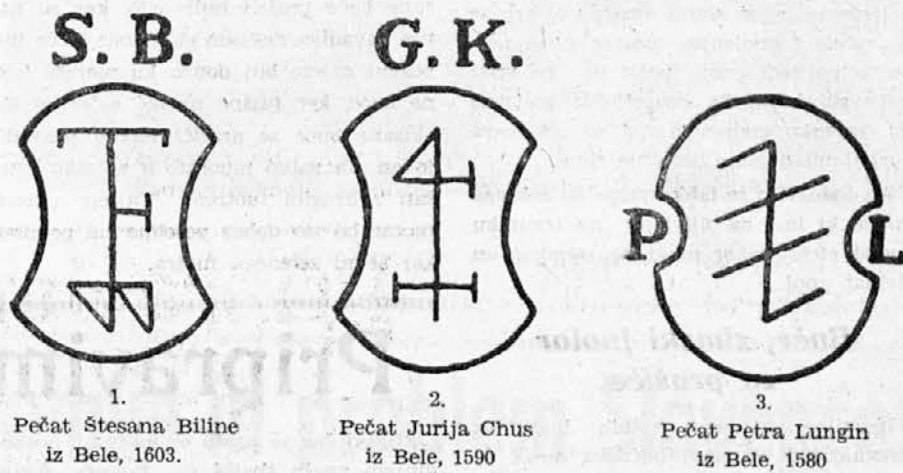
Včasih so se izseljenci družili v majhne skupine 2 do 3 oseb, da bi skupaj trgovali. Najbolj petični so najemali rojake kot služabnike (famegli) ter jim dajali plačo v gotovini in še hrano in obleko.

Večji del Rezijanov se je izseljeval, kot smo videli, na Češko in Moravsko...

Vsi izseljenci so ljudje skromnega stanu, ki odhajajo trgovat v tujino zato, da bi povečali dohodek revne gorske zemlje. Pomembno je, glede na dobo, da imajo ti izseljenci že neko izobrazbo in

omeniti v Avstriji sestavljeno listino, v kateri najdemo nekega Leonhardusa Waiss in Thomasa Willnerja iz Bele, čigar priimka sta verjetno ponemčenje slovenskega Bilina - Belina; v istem dokumentu se pojavlja tudi neki Tomaž Kesler iz Bele, čigar priimek je tudi po vsej verjetnosti ponemčen.

Ob zaključku lahko povzamemo, da je v XVI. stoletju v dolini Bele in v dolini Rezije izseljevanje že precej močno in na splošno sezonskega značaja, včasih

1. Pečat Stesana Biline iz Bele, 1603.

2. Pečat Jurija Chus iz Bele, 1590

3. Pečat Petra Lungin iz Bele, 1580

da znajo brati in pisati po italijansko, da so se naučili nemško in verjetno češko, in nekateri so zmožni po nemško tudi pisati in brati. Za Rezijane, ki v družini govorijo slovensko narečje, je moralo biti posebno lahko, naučiti se češčine, toda oni v tujini, tudi v pismih in zasebnih beležkah pišejo v italijanščini, jeziku, katerega obvladajo tekoče. Adam Bilina iz Bele, stanujoč v Pragi, zna tudi brezhibno pisati po latinsko.

Zanimivi so pečati nekaterih izseljencev, ki so navadno trgovsko značko deli v tak okvir, da spominja na nekakšen plemiški grb.

Izseljevanje proti Italiji ni izključeno, toda zdi se precej redko; v teh dokumentih se namreč omenja samo neki Tomaž Riz iz Resiutte, ki izjavlja, da je šel od doma leta 1581., ko mu je bilo 18 let, in da se je vrnil leta 1584. potem ko nje bil zunaj po svetu, v Benetkah, Anconi, Rimu, tu in tam.

Iz dokumentov, objavljenih v dostavku, lahko izvlečemo marsikaj zanimivega in zvezi z osebnimi imeni. Imena, bodisi prebivalcev doline Bele, bodisi Rezije, so v italijanski ali latinski obliki, razen pri nekaterih osebah iz Bele v Reziji, ki imajo furlansko obliko: Grivor, Jacum, Zuan, Bastian, Zorzi in pri enem, ki rabi slovensko obliko: Juri. Priimki v dolini Bele so vedno furlanski ali italijanski; v dolini Rezije pa najdemo razen italijanskih in furlanskih priimkov: Clement, Colussi, Decani, Dean, Longini, Longhini, Micel, Miczel, Soya (?), Valent, Valentini (v Beli), Buzia, Comet, Nayda, Valent (na Njivi), Gallotto (na Ravenci) tudi slovenske priimke: Belina, Bilina, Cus (v Beli), Musicchi (v Osolanah), Duline (na Stolbici) in priimke dvomljivega izvora: Ceden, Vinc (v Beli), Stris (na Njivi). Končno je vredno

zacasno (kako leto), poredkoma je stalno. Skoraj vedno je umerjeno proti avstrijskim deželam, zlasti Češki in Moravski, kjer izseljenci v glavnem trgujejo z železjem. Izobrazba izseljencev, če upoštevamo dobo in njih skromni socialni položaj, je zadovoljiva, kajti mnogi znajo gladko brati in pisati.

Drobtinice iz naše zgodovine

Skrb za višjo izobrazbo naših ljudi

Sloviti oglejski patriarh Bertrand je v 14. stoletju nameraval v Cedadu ustanoviti univerzo, na kateri naj bi se izobraževali Furlani, Slovenci, Nemci in Madžari. Za ta namen je poslal v Rim odposlanca, da bi od papeža izposloval dovoljenje za ustanovitev. Tako papež kot tudi nemški cesar sta na to pristala, škof v Padovi pa je ustanovitev preprečil, ker se je bal za svojo padovansko univerzo.

Če bi se patriarhu Bertrandu načrt posrečil, bi beneški Slovenci prej ali sleje orali prve ledine v slovenski kulturi.

Pokop mrličev doma

Pomožni škof oglejskega patriarha Daniel De Rubeis je z dekretom z dne 23. maja 1518. dovolil prebivalcem Tipane, da smejo sami pokopavati mrliče, ako bi zaradi slabega vremena, snega in drugih nezgod slovenski vikar iz Nem v treh ali štirih dneh ne mogel priti v Tipano. Večkrat se je namreč zgodilo, da vikar ni mogel do Tipane v petnajstih ali celo tridesetih dneh, ker so potoki narastli in zalili ali razdrli slabe kolovoze ob strugi. Da bi jim ne bilo treba hraniti mrličev izven vasi v kakšni bajti, je škof Daniel De Rubeis dovolil, da smejo domačini mrliča pokopati sami v domačem kraju.

Mož mi je pa velel, da moram besede povedati njemu samemu.

Peter pride in škiljavo pogleda krošnjarja. Marsikoga je skrbelo, kaj neki pove tujec gospodu na skrivaj, ali že na pogled Petrov se umaknejo vsi.

»Kaj hočete?« vpraša Peter krošnjarja osorno.

»Dol v dolu v hosti sem srečal človeka, rjavega in hudogledega, da bi se ga bil kmalu ustrašil; gorjačo sem bil že stisnil. Ta mi je naročil, naj vam povem, da pridete drevi dol pod skalo — morate že vedeti, kje je — pa da prinesete s seboj tisto, kar ste mu obljubili. Ko bi se ne domislili, je rekel, naj vam imenujem — jaz sem že pozabil koga.«

To je pretreslo in omeščalo Petra. Namesto prejšnje osornosti ga je bila sama vljudnost; zakaj posnel je iz prodajčevega govora, da nihče drugi ni, ki ga kliče, kakor sam cigan Samol, ki mu je bil prodal bratovega sina. Naglo poseže v žep in stisne možu dva zlata v roko, roteč ga, naj ne izpregovori nikomur nič o tem.

»O Bog varuj!« reče krošnjar, ko vidi rumenjake v roki. — »Jaz znam držati jezik za zobmi. Ne bojte se, gospod!« Rečši vesel odide.

(Nadaljevanje na 4. strani)

JOSIP JURČIČ:

JURIJ KOZJAK SLOVENSKI JANIČAR

Drugi dan je sonce vzhajalo lepo, rdeče, da nikdar tako, ali Petra in hlapcev le ni bilo z dekom. Šele proti večeru pridejo — pa brez njega, ki so ga iskali. To se ve, da ga je Peter le na videz iskal, zapovedoval je nalašč jezdit po potih, ki so bili najbolj uhojeni, koder ne bi bil nihče sledil roparjev. Vendar se je delal grozno skrbnega, in ker ga ljudje niso poznali, so bili res tako neumni, da so ga imeli za neutolažljivega.

Po vsej okolici so milovali ubogega otroka in njegovega očeta vrliga Marka Kozjaka, ki pač ni zaslužil take hude nesreče.

Sedmo poglavje

Potehnil ti vihar ni v prvih boja; le hujši se je zbudil črv nekdanji, ak prav uči me v revah skušnja moja, bolj grize, bolj po novi krvi vpije.

Fr. Prešeren

Preteče zopet mesec dni. Hrup zavoljo

ciganskih roparjev potihne. Kmalu se je le še malokdo menil o tem, zakaj časi so bili hudi, nemirni, vsak dan so se godile čudne reči. Plemenitniki, mogočni gospodje so se bezali med seboj, drezali in tlačili so podložne kmete, najhuje pa so pritiskali Turki. Tako se je v splošnem vretju izgubili, rekeli bi, posamezni človek.

Nekega dne se oglaš v gradu Kozjaku krošnjar, ki je vsakovrstno drobnino prodajal od grada do grada, od hiše do hiše, pri tem pa prenašal novice kakor vsi kramarji.

»No!« je začel grajski hišni, stari Mari, in drugim ženskim služabnicam na Kozjaku: »Ali bomo kupčevali kaj, deklitci? Jaz nosim v tovoru na hrbtu lepe nogavice, bele, pisane, na Laškem delane; imam lepe čepice, zavijače, s srebrnimi nitmi prevezane; gladke šivanke in ostre iglice; tenko končevje, zdravila za trebuh, za rane; potlej nosim tudi igrače otro-

Sadà se parpravi dobar gnoj

U poznojesenskih an zimskih mjesjih se lahko par gnoju dosti popravil pa se je poljeti zamudilo. Stara je že izkušnja, de se pardjela narbuojsi hljeuski gnoj, če se ga na gnojišču sklada u plasti debele dva metra, kar se je paršo do tiste visokuosti se ga pokrije s steljo ali pa z 30 do 40 cm zemlje.

Zavoj pomanjkanja djeloune sile poljeti, na gnojišču več ku kajšen ni mogu skarbnou gospodarit, ku bi bluó tuó potrebnou. Sadà pa je čas. Prú bo, če se spravi ves poljetni gnoj u poseban kot, ga naloži najmanj dva metra visoko, se ga dobro zabuta an pokrjeje z zemljo ali s steljo.

Zimski gnoj je trjeba prú takuó kot poljetnega lepuó zložiti. Spomladi, kar se bo začelo z gnojenjem naj se znese najparvo poljetni gnoj, potle pa po vrsti kupe zimskega. Za drugoljetno poljetno an jesensko gnojenje naj se paršpara narbuj mlad gnoj ljetosnje zime.

Na tisto vižo se lahko pride do dobrega gnoja, ki ima na n'ivi an na trauniku buojsi efekt kakor mlad, še slamnat an steinat gnoj.

Buče, zimski fuotar za prašiče

Hranilna urjednost frišnih buč brez semena, tuó se pravi bučnega mesa, ni velika, ker imajo u sebi malo hranilnih sostanc. Konstatirali so, de imajo u sebi frišne buče samo 1 do 2 par stuó beljakovih, 0,5 do 1% maščobe an 10 do 15% amida an cukerja. Usedno pa jih imamo za dobar fuotar za prašiče, ker pomagajo par prebavi an jih potrišjo takuó, de buojsi izkoristijo tud drug močan fuotar. U zimskem času, kar parmanjkuje zelenega fuotra, so dobre an djelajo dobro za zdravje živali. Buče se

ŠE O PRETAKANJU VINA

Za pretakanje an žveplanje vina je tudi važno določiti pravi čas, posebno za parvo pretakanje mladega vina. Ponaavad se pretoči mlado vino parvikrat takrat, kar je popounoma preurjelo an se dobro očistilo. Par zdravih vinih z normalno kislino je ta čas okuol novega ljeta ali pa še prej.

Kisla vina iz zdravega grozduja, na zdravem drožju, zavoj naturalnega zmanjšanja kisline pretočimo parvikrat buj pozno, tuó je februarja, marca ali aprila.

Vina, ki imajo kajšno napako, pa je trjeba pretočiti prej, de se ga lahko začne zdraviti.

Močna vina, ki še njese dobro pourje-

la an so še malo sladka an se počas čisti, je trjeba parvikrat pretočiti u januarju, pa čeglih se do tistega časa še niso očistila.

S parvim pretakanjem, kar se ponavad vinu daje ajar, se razvoj vina pospeši. Pod uplivom ajarja se separacijon sostanc iz vina nadaljuje. Tud od tistega drožja ali usedline je trjeba ločiti vino — trjeba ga je drugokrat pretočiti narbuj pozno u aprilu, prej ku se poviša temperatura u kljeti zavoj gorkuote.

Vina, ki ostanejo za drugo ljetno se pretoči trećjikat u jesen, prej ku pride drugo vino u kljet.

Kakuó se pravilno pretaka vino bomo povjedal drugokrat.

čez zimo dobro ohranijo, če jih spravite u prastor, u katjerem ni mraza, pa tud ne preveč mokuote, ker rade začno gniti. U preveč suhem prastoru pa se posušijo an ratajo buj težko prebavljive.

Buče se pa da tud konzervirati - kisat - kakor rjepo u sodih. Narbuojsi jih je naribat, malo osoliti an potle močno obtežiti, de ne pride ajar do njih. Tud okisane buče prašiči radi jedo, kar se nanje navadijo. Sevveda pa je buojsi, če jim pozimi dajete buj dougo ku morete frišne buče, ker tajšne največ zaležejo. Na okisane buče se prašiči težkuó parvadijo an jih zatuó muorate u začetu mješati z drugim fuotrom. Tajšen okisan fuotar bo zlo dobar posebno na pomlad, kar še ni zelenega fuotra.

Pripravimo kokošnjake za zimo

Zimski čas je paršu an parnesu gospodinjstvom novih skarbi an novega djela. Kokoši so do zime ponavad ves dan zunaj na ajarju, kar pride sneg pa gredo u hljeu an tle boju ostale dokler se ne parkaže kopna zemlja an parva trava.

Kokošnjak, kjer boju kokoši pregnale zimo muorate dobro parpraviti. Vjedit muorate, de je bla kokoš use ljetno zunaj na ajarju; če bi jo sadà na hitro zaprli u majhen, mokar an teman kotiček, kjer bi jo uso zimo mučile uši an polini, ko-

koš ne more bit zdrava an ne more nest jajca. Zatuó muora bit kokošnjak naret takuó, de bo imjela kokoš u njem zadost dobrega ajarja, zadost svetlobe an gorkuote an zadost prastora.

Ta prastor muora bit predusem zadost velik: na 1 kv. m povaršine lahko nastanite samo tri kokoši. Biti muora zadost svetau, zatuó naj boju velika okna obarnjena pruoti jugu ali jugovzhodu. Na 8 kv. m povaršine kokošnjaka muora biti almanj 1 kv. m okna.

Zimski prastor za kokoši pa muora biti tud zadost gorak. U marzlih kokošnjakih kokoši ne nesejo jajca, ker ponucajo preveč hrane an gorkuote za ogrjevanje same sebe. Zidovi kokošnjaka naj boju zatuó zadost debeli.

Zlo važno djelo pa je tud čiščenje kokošnjaka za zimo. Pred zimo muorate dobro očistiti uso notranjost kokošnjaka an use kar je u njem. Za to djelo si izberite ljep sončen dan. Najprej izpustite use kokoši. Potle znesite iz kokošnjaka use naprave (korita, gredi, kjer sedijo kokoši, gnjezda, nastil itd.)

Potle očistite an uredite notranjost kokošnjaka. Use zide pometite z ostro metlo, če pa so kokošnjaki leseni an so u njih razpoke, jih odrgnite z ostro krtačo. Potle uso notranjost pobeljite z japnom. Zlo dobra je tud tale raztopina: na 10 litru vode dodajte pol kg žganega japna, pol kg soli (živinske) an četrt kg kreolina. Zlo je važno, de zataknete use razpoke, ker so glih tam skriti zajedanci.

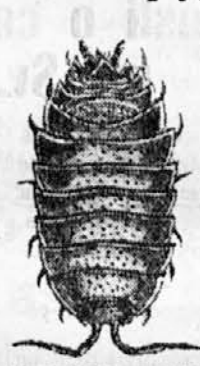
Kar ste očistili an prebjelili notranjost kokošnjaka, odprite usa okna an vrata, de se kokošnjak dobro posuši.

Potle začnite čistiti naprave, ki ste jih znesli iz kokošnjaka. Najprej jih odrgnite z ostro krtačo, potle jih pa operite z vročo vodo, katjeri ste dodali malo sode an na 10 litru tajšne raztopine še četrt kg kreolina. Tiste naprave pustite na soncu takuó dougo, de se dobro posušijo.

Kar so naprave suhe an kokošnjak prezračen, spet uredite notranjost. Na tla nasažite malo drobne mjeuke ali pjeska, u katjerem bo boju kokoši an use jajca. Tud u gnjezda dajte frišno steljo, narbuojsi je, če daste na dno suho praprot, povarh pa malo drobne slame ali sena.

U takuó urejenih kokošnjakih boju kokoši ostale zdrave an boju ob dobrem fuotru tud pozimi nesle jajca.

Prašički

Tuó so nočne živalice, ki se čez dan skrivajo na mokrih tleh pod starim listjem, kamenjem, gnilimi deskami, u zidnih razpokah itd., ponoči pa jedo. Jedo največ gnilne organske sostance an tud žive bilke, kalčke (uauce), mlade koreninice, mehke liste an cvete. Djelajo škodo u zaprtih gredah an kljeteh. Imajo široko ovalno, stisnjeno izbočano telo an 7 paru kratkih enakih nog. Navadni prasiček ali kočič (svinjka) je dug 1,5 do 1,8 cm an je svetlo rjave farbe. Podoben mu je kljetni prasiček, ki je buj rumenkoste farbe an je doug 1,2 do 1,6 cm.

Tiste prasičke se uniči takuó, de se jih lovi pod gnile deske ali mokro lesenó slamo, ki se jo položi na gredo. Vabi se jih na prerjezan an preluknan krompir ali korenje, ki se ga postavi na gredo takuó, de gleda prerjezana part krompirja na zemljo. Prasički gredo pod tisto vabo an se jih lahko usak dan uniči. Tud zastropi se jih lahko z vabami iz ene partí švajnfurtskega zelenila an devet partí cukerja ali pa koččke krompirja potrese s švajnfurtskim zelenikom. Use rastlinske ostanke sobit pospravite an poušod naj bo use čisto.

Dielo u sadounjaku

U tjem času je trjeba izkopat staro an gnilo sadno drevje. U tistih krajih, kjer je imjelo sadno drevje kajšno boljezen, je trjeba trjebiti iz sadounjaku tud mlado drevje, ki je takuó močno poškodovano, de ni trošta, de bi se zbuojsalo s pomladitvijo an škropljenjem. Trjeba je rjedčiti tud preveč goste, posebno češpijeve varhove, izrjezat suhe, polomljene an boune veje. Par odrjezovanju debelih vej djelajo sadjarji dostikrat napake. Začno rjezati veje od zgoraj, ne računajo na težo vej, te se hitro odlomijo an ranijo deblo. De se tuó ne zgodi, je trjeba zarjezat debele veje najprej spodaj, potle jih pa odrjezat od zgoraj. Venče rane je trjeba zamazati s cepilno smolo an katranom, dobra pa je tud predelava an s kravjakom zmješana llovica. Par izrjezovanju vej an rjedčenju varhou je trjeba nimar misliti na tuó, de se odpre varh več kot se more soncu an ajarju.

Za precjepljanje določenemu drevju je trjeba skrajšati izbrane veje. Malo časa pred cepljenjem jih je trjeba še enkrat prerjezat, de boju ustavljen cepiči na novi zarjezi.

RJEŽIMO CEPIČE. Narbuojsi an narbuj zdrjeli so tisti, ki rastejo na sončnem kraju. Nerjezane cepiče je trjeba upičiti

ali zakopat na senčne kraje, narbuojsi na severni kraj kajšnega zidu.

Porjezat je trjeba tud na prtiličnem (nizkem) sadnem drevju, piramidah ali grmličih spudrajne veje, ki so zastale u rasti ali jih je nalomilo sneg ali so se preveč spregnile na tla. S tjem se podajša deblo, ki olajša obdjeovanje zemlje. Pardjelka se s tjem ne zmanjša, ker boju zgornje veje pardobilie več hrane.

Ne pozabite na gnojenje. Narbuojsa gnojila sta hljeuski gnoj an kompost. Ce gnojita z gnojnicou, ji parmješajte malo ljesnega pepela ali kalija an superfosfata. Gnojnicou muorate polivati u razore, jame ali luknje, ki jih naredite pod kapom drevesnih varhovu. SADOUNJAKE JE TRJEBJA PJESKAT. Ne pozabite: pravilno gnojenje je an ostane fundament buojsjemu sadjarstvu.

Nardite načrte za nove nasade, kopajte jame ali luknje, izbuojsajte izkoperno zemljo s kompostom an z japnom, parpravite kolé. Naročite sadno drevje u pravim času. Kar močno pada sneg, otresejte an podprite veje, de jih ne polomi mokar sneg. Suh sneg ni nagobaren. Shranjeno sadje nimar pregledujte an proč varžite gnilo an nagnilo. Uničujte iz čarvinih gosenice od jaboličnega zavijača.

stezi, ki je držala mimo smreke. Samol potepta ogenj, izdere nož iz zemlje ter se vzpne ob smrekovem debelu.

Strahoma prilzeje druga postava po stezi, prvi neenaka, majhna, grčava — namreč Peter, gospod s Kozjaka.

»Le bliže, gospod strahopetec z grada!« pravi cigan, čigar mačeje oči so precej spoznale, kdo je.

Peter z mesom in telesom — se zgane, ker cigana ni videl izprva. Cigan upiše ogenj iz iskric, ki so bile še žive.

»Si li prinasel obljubljeni denar, skrček moj?« vpraša cigan gospoda s Kozjaka.

»Priatelj moj z Jutrovega, ali se pa izkažeš, da si izpolnil pogodbo? Kam si dejal otroka? Ali je varno spravljen za vse življenje, za večno?« vpraša Peter.

»Prodal sem ga na Turško, janičar (turški vojak) postane, in nikdar ga ne boš videl, razen če greš na vojsko zoper turke; tedaj ti utegne nevedoč razbiti tvojo izvezeno glavo, prijatelj moj z grada! S svojimi prijatelji sem se spril, svojega konjiča sem razjezdil, da je legel tik ceste za vekomaj, in potlej še vprašuješ, ali sem zaslužil. Dal mi boš torej toliko, kolikor si obljubil, in še toliko, kolikor je na tebi ali pri tebi, ljubi moj sosed!«

Peter mu dá denar, cigan ga spravi.

»Veseliti te mora, ti človeček plemenite krvi in grbave postave!« pravi cigan, zasmehovaje gospoda Petra, »veseliti te mora, da boš imel tako daleč, notri na Turškem, ljudi, ki ti bodo v rodu, celo vojaki janičarji, vzrejeni in poučeni v veri Mohamedovi. Lehko se boš hvalil in bahal: tebi enakega ni v deželi.«

»Ne pozabi, grdin, kdo si ti in kdo sem jaz!« pravi Peter ves nevoljen, da ga zasmehuje tak človek.

»Kdo si ti?« se smeje Samol. »Čakaj, povem ti! Ti si peresce na veji: jaz pihnem, pa odletiš; jaz zinem eno, pa te ni drugje ko pod vislicami. Ali umeješ? Pogorel si, kakor jaz. Ali pa te jaz primem za vrat in ti obrnem oči, da ne boš vedel, ali so zadaj ali spredaj; konec tega, daj mi vse, kar imaš tukaj, če rad ne, i, nio — boš pa nerad. Drugo pot se utegnem oglasti sam v tvojem grad, ko me bodo malo izgrešili ljudje.«

Zdaj je Peter popolnoma razvidel, kaj je storil. Hotel se je odtegniti gospodstvu svojega brata in bodoči oblasti njegovega sina, hotel je postati sam svoj gospod, prestrašil se ni nobene ovire, in glej — prišel je v še bolj poniževalno

Kup na debelo

ZIVINA ZA ZAKOL		po kg.
Krave	L.	200 do 260
Voli	»	250 » 260
Jenice	»	250 » 290
Teleta	»	420 » 470
Ovce	»	140 » 150
Koze	»	90 » 100
Jagnjeta	»	300 » 320

ZIVINA ZA REJO		po glavi
Krave mlekarice	L.	140000 do 180000
Jenice breje	»	140000 » 180000
Prašiči do 20 kg.	»	8000 » 12000

ZITARICE		po kuintalu
Pšenica	L.	7000 do 7150
Sjerak	»	4100 » 4300
Pšenična moka (0)	»	9650 » 9800
Sjerkova moka	»	4900 » 5000

PERUTNINA-ZAJCI-JAJCA		po kg.
Piščeta	L.	509 do 650
Kokoši	»	500 » 550
Gosi	»	400 » 450
Race	»	475 » 525
Zajci	»	230 » 255
Jajca (usako)	»	40 » 42

GRADBENI LES V HLODIH		kubični m.
Bukev	L.	16000 do 17000
Smreka (brina)	»	17000 » 18500
Oreh	»	19000 » 21000
Jesen	»	19000 » 20500
Čerješnja	»	18000 » 19500
Bor	»	12500 » 15500
Mecesen	»	18000 » 20000
Javor	»	20000 » 21500
Topol	»	8000 » 11000
Dob	»	13500 » 15000
Hrast	»	20000 » 22500

DRVA IN OGLJE		po kuintalu
Bukova suha	L.	820 do 925
Bukova surova	»	650 » 750
Mehka drva	»	550 » 640

SADJE IN ZELENJAVA		po kg.
Jabolka	L.	50 do 80
Hruške	»	50 » 80
Krompir	»	30 » 35
Solata	»	120 » 130
Radič	»	120 » 140
Zelje	»	40 » 60
Karfjola	»	40 » 60

SIR IN MASLO		po kg.
Sir do 2 mjesca star	L.	420 do 460
Sir čez 2 mjesca star	»	580 » 700
Mlekarniško maslo	»	950 » 1000
Domače maslo	»	800 » 850

Menjava denarja

Zlata šterlina	6150
Napoleon	4400
Dolar USA	636
Dolar Kanada	636
Sterlina karta	1715
Francoski frank	1,70
Švicarski frank	1,48
Belgijski frank	12,40
Argentinski peso	15,90
Uragvajski peso	192
Brazilski kruzir	10,50
Avstrijski šiling	24
Nemška marka	150
Dinar	1,30

Odgovorni urednik: Tedoldi Vojmtr
Tiska: Tiskarna L. Lucchegh - Gorjce

JURIJ KOZJAK

(Nadačjevanje s 3. strani)

Strahoma je Peter videl, da cigan prisese že ni držal popolnoma, da je že tretjemu človeku nekoliko izdal. Kaj ko bi se vse zvedelo? Ta misel mu ni dala miru. Koliko bi bil dal, ko bi hotel cigan umreti, da bi tako nihče ne vedel za njegovo hudobijo! Naposled sklene, da pojde ponoči na omenjeni kraj, zakaj bal se je, da bi cigan sicer ne prišel sam u grad, kjer bi ga blii precej spoznali, ali pa, da ne bi celo kar razglasil tega hudodelstva.

Med šumbregom in Kozjakom je kako uro dolga ravnina, gosto zarastla še dandanes. Tačas, ko se je godila naša povest, so stala ondudaj velika drevesa; zdaj pa je romalo že nekatero drevo iz te hoste v ogenj in iz ognja v zemljo, v kateri se je porodilo in zredilo; marsikatera deska iz te hoste gnije v zemlji ali se kadí pod visokim podstreškom u kmetiški hiši.

Bila je mrzla noč. Mesec je bil že blizu zahoda. Pod kosmato smreko čepi dolgin cigan Samol. Zebe ga, zakaj zobje mu drgeejo v ustih in roke pomalja v ogenjček, tolik, da bi ga bil lahko v prgišču

odnesel. Ni se upal večjega zakuriti, bal se je, da bi ga kdo ne opazil, ali da bi bil svit privabil kakega človeka. Zraven cigana pa je tičal oster nož, vedni spremeljivalec in edini ciganov prijatelj. Okoli se je čul tuleči glas lačnega volka, poprej bolj domačega v naši domovini, plahi zajec se je upal izpod grma na pašo, sova je ukala vrhu dupla. Kadar se je kaj zgenilo, vselej je cigan pogledal okrog sebe.

»Ne bo ga!« godrnja sam s seboj ter si gladi razkuznani črni podbradek. »Gorje mu, ako mi ne pride! Jaz menim, da mu je kramarski pricvrknjenec naročil, menda mu je bil vendar na mislih moj nož, ki sem mu ga nastavljal na goltalec. Maščeval sem te, moj sin! Celo plačilo sprejmem za to. Drugo muho sem ujel na limanice; tepec potlačen, ki mi je izročil fanta, meni, da je pridobil graščino! Ha, meni si jo pridobil! Jaz bom videl, ali ne dobim denarja pri njem, kadar hočem, jaz, ki ga imam na vajetih.« Tako in enako je govoril cigan sam s seboj in dokladal po malem suhega dračja na ogenj.

Zdajci se zastliš človeška stopinja po

(Se nadaljuje)